

ANALIZA ARHEOZOOLOGICĂ A MATERIALULUI DESCOPERIT ÎN SITUL DE CULTURĂ WIETENBERG (1900- 1450/1400 A.CHR.) DE LA UROI-SIGHETI (JUD. HUNEDOARA)

DE

DANIEL MALAXA*, SIMINA STANC**, LUMINIȚA BEJENARU**

Abstract:

*The faunal material analyzed in this paper comes from the archaeological site of Uroi-Sighet, Hunedoara County. The animal remains, belonging to the Bronze Age, phases II and III of the Wietenberg culture (W II and W III), are of domestic origin, as indicated by traces of butchery and burning. The specific methodology used consisted of anatomical and taxonomic identifications, quantification by determining the number of fragments (NR) and the minimum number of individuals (MNI), estimation of slaughter age and sex, assessment of the meat quantity from each species and estimation of withers height. The W II sample comprises 103 faunal remains, from mammals and molluscs, while the W III sample has 647 remains from mammals, molluscs, and fish. Pig (*Sus domesticus*) is the most common mammal as NR in the level W II, but in W III the importance of this species decreases, and the skeletal fragments of cattle (*Bos taurus*) are predominant. The most hunted wild mammals were red deer (*Cervus elaphus*) and wild boar (*Sus scrofa*) in both levels of the Wietenberg culture at Uroi-Sighet. Other activities through which a surplus of meat could be obtained were mollusk gathering in both phases of the settlement and probably fishing in W III.*

Keywords: Uroi-Sighet; Bronze Age; Wietenberg culture; animal husbandry; hunting; paleoecology.

INTRODUCERE

Situl de la Uroi-Sighet a fost descoperit în anul 2011, ca urmare a cercetărilor arheologice determinate de construirea variantei de ocolire Deva-Orăștie la standard de autostradă, județul Hunedoara. Situl a fost semnalat prin diagnosticul realizat de Muzeul Național de Istorie a României, apoi cercetat de un colectiv de arheologi de la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva. Localitatea Uroi este situată în județul Hunedoara, pe malul drept al Mureșului, lângă orașul Simeria de care aparține din punct de vedere administrativ (Fig. 1). Situl se află între km 20+280 și km 20+512 pe traseul autostrăzii, chiar în lunca Mureșului, în zona inundabilă a acesteia. Cercetările arheologice întreprinse la Uroi-Sighet au dus la descoperirea a 230 de complexe aparținând epocii

* Institutul de Arheologie, Academia Română-Filiala Iași; danielmalaxa@yahoo.ro.

** Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Biologie, lumib@uaic.ro.

bronzului, primei epoci a fierului, evului mediu timpuriu și epocii contemporane. Cea mai bogată în descoperiri a fost așezarea de epoca bronzului, care se întinde și dincolo de limitele traseului arterei rutiere¹.



Fig. 1. Localizarea sitului arheologic de la Uroi-Sighet (județul Hunedoara)

Sursa: <https://www.google.com/maps>, 25.10.2022.

¹ BARBU *et al.* 2013: 120; MARC, BARBU, BODÓ 2014: 83.

Din cadrul aşezării de epoca bronzului au fost cercetate 124 complexe – locuinţe şi gropi cu diferite destinaţii, cu un bogat material arheologic, constând din fragmente ceramice, vase întregi şi întregibile, diferite obiecte din lut, os, corn, piatră, oase de animale şi cochilii de scoici de râu (*Unio* sp.), unele fiind perforate. Produsele ceramice, în cvasitotalitatea lor, indică o aşezare a culturii Wietenberg; cele mai timpurii piese sunt încadrabile în faza II şi cele mai târzii, în faza III².

MATERIAL ŞI METODE DE STUDIU

Materialul faunistic studiat este încadrat în fazele II (1900-1700/1650 a.Chr.) şi III (1700/1650-1450/1400 a.Chr.) ale culturii Wietenberg, fiind de origine menajeră după cum indică urmele de tranşare şi ardere identificate. Două eşantioane arheozologice, corespunzătoare celor două niveluri culturale (Wietenberg II şi Wietenberg III) au fost analizate separat, iar rezultatele comparate între ele.

Metodologia de studiu a constatat în identificări anatomice şi taxonomice, cuantificare prin număr de resturi (NR) şi număr minim de indivizi (NMI), estimarea vârstei de sacrificare şi a sexului, evaluarea cantităţii de carne pentru fiecare specie şi osteometria.

Prin stabilirea NR, dar mai ales a NMI, s-a apreciat importanţa relativă a fiecărei specii. NMI a fost stabilit pe seama celui mai frecvent element scheletic, ţinându-se cont de lateralitate (dreapta-stânga), de vârstă şi sex³. Menţionăm că, pentru a atenua diferenţele de frecvenţă exprimate prin NR şi NMI, s-a realizat pentru fiecare specie o frecvenţă medie între cele două = (%NR+%NMI)/2.

Estimarea vârstei mamiferelor s-a bazat pe stadiul de dezvoltare al diferitelor oase (vârsta scheletică) şi pe starea dentiţiei, urmărindu-se stadiile de erupţie dentară, respectiv, de uzură dentară (vârsta dentară)⁴. Limita dintre matur şi imatur pentru principalele specii de mamifere domestice a fost considerată de 2,5 ani pentru bovină domestică (*Bos taurus*), 1,5 ani pentru oaie/capra (*Ovis aries/Capra hircus*) şi 13 luni pentru porcul domestic (*Sus domesticus*)⁵.

Calculul cantităţii de carne şi de convertire în „unităţi oaie” (u.o.) s-a bazat pe NMI şi pe greutatea medie absolută pentru principalele specii identificate în eşantioanele arheozologice⁶. Astfel, plecând de la o greutate medie estimată pentru fiecare specie, aceasta este transformată în u.o., valoarea fiecărei u.o. fiind considerată 25 kg. Metoda oferă o alternativă pentru aprecierea importanţei strict alimentare a diferitelor specii în economia alimentară a aşezărilor umane vechi⁷.

Talia la greabăn a putut fi estimată pe baza metapodiilor doar pentru specia *Ovis aries*, fiind utilizaţi coeficienţii lui Teichert (1975) preluaţi din lucrarea semnată de Udrescu, Bejenaru şi Hrisu (1999)⁸.

² BARBU *et al.* 2013: 120-125; MARC, BARBU, BODÓ 2014: 84-87.

³ REITZ, WING 1999: 202-210.

⁴ CHAIX, MENIEL 2001: 63-73.

⁵ UDRESCU, BEJENARU, HRIŞCU 1999: 52-70.

⁶ CLASON 1971: 3-33.

⁷ UDRESCU, BEJENARU, HRIŞCU 1999: 33-34.

⁸ UDRESCU, BEJENARU, HRIŞCU 1999: 94-96.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

DESCRIEREA EȘANTIOANELOR

Eșantionul de cultură Wietenberg II (W II) de la Uroi-Sighet cuprinde 103 resturi faunistice. Dintre acestea, 98% provin de la mamifere, iar restul de 2% de la moluște. Moluștele identificate aparțin genului *Unio*. Din totalul resturilor scheletice de mamifere, aproximativ 30% nu au putut fi identificate până la nivel de specie, datorită gradului mare de fragmentare; 65% provin de la specii domestice, iar 5% de la sălbatice (Fig. 2).

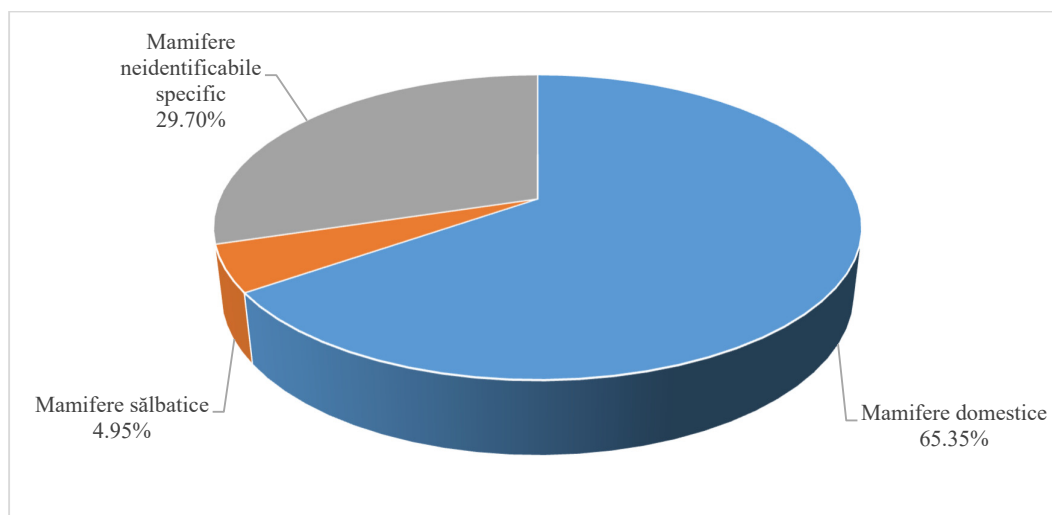


Fig. 2. Proporțiile resturilor (NR) de mamifere din eșantionul arheozoologic de cultură Wietenberg II de la Uroi-Sighet.

Considerând totalul de resturi de mamifere identificate specific, 93% din ele aparțin mamiferelor domestice. Astfel, speciile domestice identificate în eșantion sunt: bovină domestică (*Bos taurus*), oaia/capra (*Ovis aries/Capra hircus*), porcul (*Sus domesticus*), calul (*Equus caballus*) și câinele (*Canis familiaris*). Porcul domestic este predominant ca NR, având o pondere de 34% (Tabelul I). Resturile mamiferelor sălbatice identificate în eșantion sunt în număr de 5, reprezentând circa 7% din totalul mamiferelor identificate specific. Singurele specii sălbatice identificate sunt cerbul (*Cervus elaphus*) și mistrețul (*Sus scrofa*), având ponderi ca NR de 5,63%, respectiv 1,41% (Tabelul I). Ca NMI, bovină domestică predomină cu 27%, fiind urmată de oaie/capra și porc cu ponderi de 18% fiecare. Calul, câinele, cerbul și mistrețul prezintă ponderi egale ca NMI, de 9% din totalul numărului de indivizi estimați (Tabelul I).

Eșantionul de cultură Wietenberg III (W III) are 647 resturi faunistice, dintre care 84% provin de la mamifere, 15,77% de la moluște și 0,15% de la pești (un singur fragment de *Silurus glanis* identificat). Toate cochiliile de moluștele identificate provin de la genul *Unio*. Între resturile de mamifere, cele provenite de la specii domestice predomină (aproximativ 51%), urmate ca frecvență de resturile de mamifere neidentificabile specific din cauza gradului înalt de fragmentare (circa 41%) și apoi de cele de mamifere sălbatice (circa 8%) (Fig. 3).

Specie		Wietenberg II				Wietenberg III			
		NR	%	NMI	%	NR	%	NMI	%
<i>Bos taurus</i>	Bovină domestică	18	25,35	3	27,27	118	36,99	7	24,14
<i>Ovis aries/Capra hircus</i>	Oaie/Capră	16	22,54	2	18,18	60	18,81	3	10,34
<i>Sus domesticus</i>	Porc domestic	24	33,80	2	18,18	87	27,27	7	24,14
<i>Equus caballus</i>	Cal	5	7,04	1	9,09	11	3,45	2	6,90
<i>Canis familiaris</i>	Câine	3	4,23	1	9,09	2	0,63	1	3,45
Mamifere domestice		66	92,96	9	81,82	278	87,15	20	68,97
<i>Cervus elaphus</i>	Cerb	4	5,63	1	9,09	26	8,15	5	17,24
<i>Sus scrofa</i>	Mistreț	1	1,41	1	9,09	12	3,76	2	6,90
<i>Capreolus capreolus</i>	Căprior	-	-	-	-	1	0,31	1	3,45
<i>Lepus europaeus</i>	Iepure de câmp	-	-	-	-	2	0,63	1	3,45
Mamifere sălbatice		5	7,04	2	18,18	41	12,85	9	31,03
Total mamifere identificate		71	100	11	100	319	100	29	100

Tabelul I. Cuantificarea resturilor de mamifere din eșantioanele de cultură Wietenberg II și III de la Uroi-Sigheti (NR = număr de specimene identificate, NMI = număr minim de indivizi).

Mamiferele domestice prezintă un număr de 278 de resturi scheletice, dintre care cele de bovină domestică predomină cu o pondere de 37%, urmată de porc cu 27% și de oaie/capră cu circa 19%. Calul și câinele prezintă frecvențe mai mici, de 3,45%, respectiv 0,63%. Mamiferele sălbatice reprezintă aproximativ 13% NR din totalul mamiferelor identificate specific. Speciile sălbatice identificate sunt: *Cervus elaphus*, *Sus scrofa*, *Capreolus capreolus* și *Lepus europaeus*.

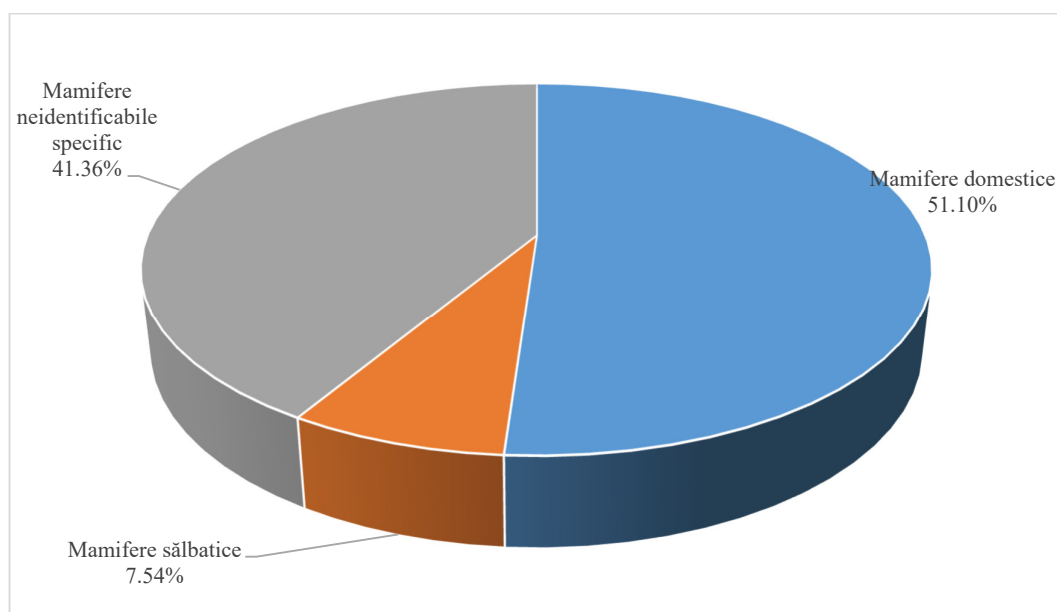


Fig. 3. Proporțiile resturilor de mamifere din eșantionul arheozoologic de cultură Wietenberg III de la Uroi-Sigheti.

Predominant ca număr de resturi este cerbul, urmat de mistreț, iepurele de câmp și de căprior (Tabelul I). Ca NMI, bovină domestică și porcul domestic prezintă frecvențe de circa 24% fiecare și sunt urmate de oaie/capra (aproximativ 10%), cal (7%) și câine (circa 3%). Între speciile sălbatice, cerbul prezintă un număr minim de 5 indivizi estimați, mistrețul minimum 2 indivizi, iar iepurele de câmp și căpriorul câte un individ pentru fiecare (Tabelul I).

CREȘTEREA ANIMALELOR

Analizând comparativ cele două eșantioane arheozoologice, se remarcă o structură generală similară (dominanța speciilor domestice, lista comună a acestora – bovină domestică, porc, oaie/capra, cal și câine), dar apar și diferențe care vor fi discutate în continuare pe baza datelor din Tabelul I și Fig. 4. Totuși, aceste observații rămân sub rezerva faptului că eșantioanele analizate sunt destul de mici ca număr total de resturi, mai ales cel din nivelul Wietenberg II (W II).

În faza a doua a culturii (W II), porcul domestic și bovină domestică par să prezinte un rol central în economia așezării ca frecvență medie (circa 26% fiecare), fiind urmate îndeaproape de oaie/capra cu circa 20% (Fig. 4). În următoarea faza (W III), bovină domestică înregistrează o creștere a frecvenței medii spre 30,5% în defavoarea grupului oaie/capra care scade spre 14,5%; în schimb, porcul își menține aproape neschimbată frecvența medie de circa 26% (Fig. 4). Pe locurile patru și cinci, între speciile domestice, se plasează calul, respectiv câinele, ambele cu frecvențe medii mai reduse în nivelul W III.

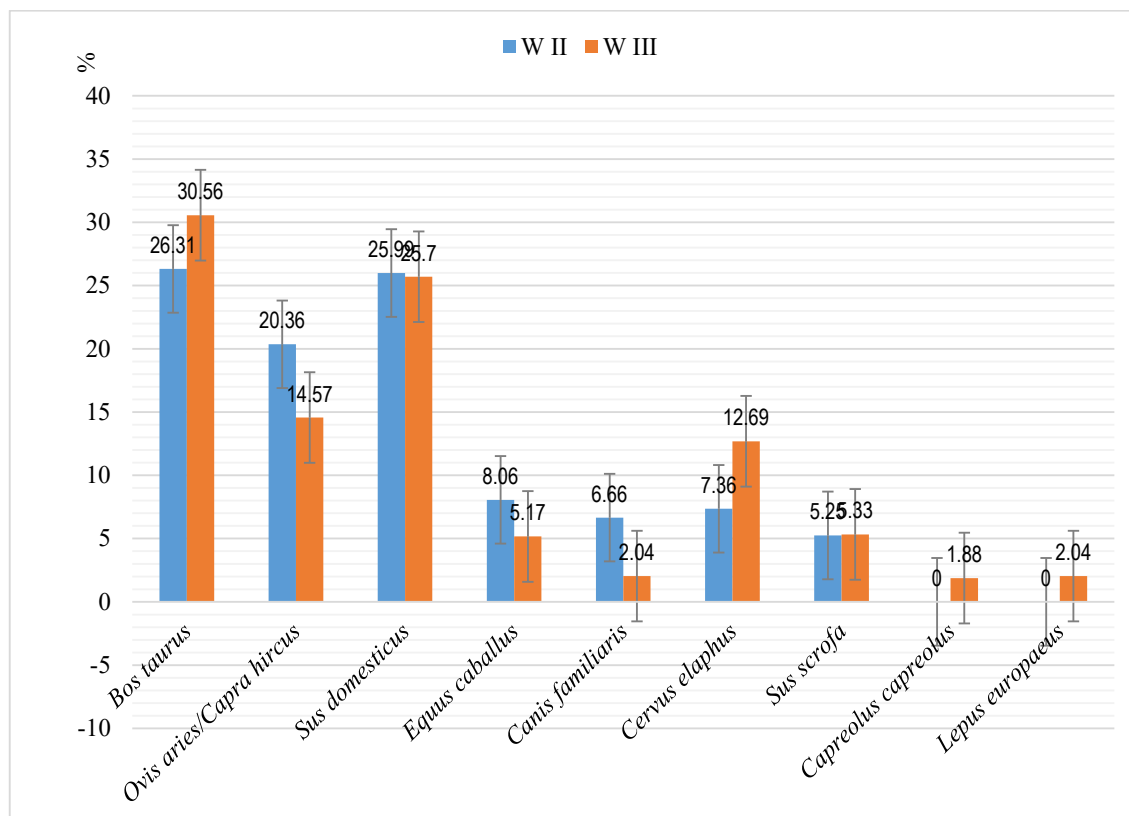


Fig. 4. Frecvența medie a speciilor $[(\%NR + \%NMI)/2]$ identificate în cele două eșantioane (W II și W III).

Considerând totalul de resturi de mamifere identificate specific, 93% din ele aparțin mamiferelor domestice. Astfel, speciile domestice identificate în eșantion sunt: bovină domestică (*Bos taurus*), oaia/capra (*Ovis aries/Capra hircus*), porcul (*Sus domesticus*), calul (*Equus caballus*) și câinele (*Canis familiaris*). Porcul domestic este predominant ca NR, având o pondere de 34% (Tabelul I). Resturile mamiferelor sălbatice identificate în eșantion sunt în număr de 5, reprezentând circa 7% din totalul mamiferelor identificate specific. Singurele specii sălbatice identificate sunt cerbul (*Cervus elaphus*) și mistrețul (*Sus scrofa*), având ponderi ca NR de 5,63%, respectiv 1,41% (Tabelul I). Ca NMI, bovină domestică predomină cu 27%, fiind urmată de oaie/capra și porc cu ponderi de 18% fiecare. Calul, câinele, cerbul și mistrețul prezintă ponderi egale ca NMI, de 9% din totalul numărului de indivizi estimați (Tabelul I).

Eșantion	Specie	NMI	
		Imaturi	Maturi
W II	<i>Bos taurus</i>	2	1
	<i>Ovis aries/Capra hircus</i>	1	1
	<i>Sus domesticus</i>	1	1
	<i>Equus caballus</i>	-	1
	<i>Canis familiaris</i>	-	1
	<i>Cervus elaphus</i>	-	1
	<i>Sus scrofa</i>	-	1
W III	<i>Bos taurus</i>	2	5
	<i>Ovis aries/Capra hircus</i>	-	3
	<i>Sus domesticus</i>	5	2
	<i>Equus caballus</i>	1	1
	<i>Canis familiaris</i>	-	1
	<i>Cervus elaphus</i>	1	4
	<i>Sus scrofa</i>	-	2
	<i>Capreolus capreolus</i>	-	1
	<i>Lepus europaeus</i>	-	1

Tabelul II. Repartiția NMI pe categorii de vârstă pentru principalele specii domestice în situl de la Uroi-Sigheti.

Estimarea vârstelor de sacrificare a furnizat puține date datorită, atât gradului mare de fragmentare a oaselor, cât și mărimii reduse a eșantioanelor. Prin urmare, nu pot fi apreciate strategii de exploatare a animalelor pentru cele două niveluri culturale. În nivelul W II, pentru bovină domestică au fost estimați doi indivizi imaturi și unul matur, pentru oaie/capra și porc câte un individ imatur și altul matur (Tabelul II). În nivelul W III bovină domestică este reprezentată de cinci exemplare mature și două imature, grupul oaie/capra de trei indivizi maturi, iar porcul de cinci imaturi și doi maturi. Calul și câinele au identificate exemplare mature – câte unul, doar în cazul calului fiind găsite și resturi de la un imatur (Tabelul II).

Sexul a putut fi estimat doar pentru specia *Sus domesticus*, pe baza caninilor inferiori și superiori, în cadrul nivelului cultural W III: patru provenind de la indivizi masculi și patru de la femele.

Talia la greabăn a putut fi estimată doar pentru indivizi de oaie (*Ovis aries*), pe baza a trei metacarpiene și a două metatarsiene (Tabelul III). Astfel, în nivelul W II, talia a fost estimată la

624,25 mm și 628,79 mm pe baza a două metatarsiene cu lungimile maxime de 137,5 mm, respectiv 138,5 mm. Tot în cadrul acestui nivel cultural, talia la greabăn a mai fost calculată pe baza a două metacarpene cu lungimile de 127 mm și 128 mm, rezultând valori de 621,03 mm și 625,93 mm,. Pentru nivelul W III, talia a fost estimată la 586,8 mm, pe baza unui metacarp cu lungimea maximă de 120 mm (Tabelul III).

Nivel cultural	Element anatomic	Lungime maximă (mm)	Indice proximal	Indice diafizar	Indice distal	Talie (mm)	Media talie (mm)
W II	metatars	138,5	12,27	7,94	15,88	628,79	625,00
	metatars	137,5	13,09	8	16	624,25	
	metacarp	128	15,23	10,17	17,97	625,92	
	metacarp	127	15,75	9,84	18,11	621,03	
W III	metacarp	120	17,5	10,83	20	586,8	

Tabelul III. Dimensiuni osoase și estimarea taliei la greabăn pentru specia *Ovis aries* în situl de la Uroi-Sigheti.

VÂNĂTOAREA

Vânătoarea reprezenta o activitate secundară de obținere a produselor de origine animală în așezarea de W II, speciile de mamifere sălbatice identificate prezentând o frecvență medie de circa 12%. Pare să devină însă mai importantă în faza a III-a a culturii Wietenberg (W III) unde frecvența medie a speciilor sălbatice ajunge la circa 22% din totalul mamiferelor identificate specific. Principalele specii ce erau vânat de comunitatea Wietenberg de la Uroi-Sigheti erau reprezentate de cerb și de mistreț înregistrând frecvențe medii de 7,36%, respectiv 5,25% în W II, iar în W III de 12,69%, respectiv 5,33%. De asemenea, în nivelul cultural W III mai apar ca specii vânată căpriorul și iepurele de câmp, dar cu frecvențe medii mult mai mici, de 1,88%, respectiv 2,04% din totalul mamiferelor identificate specific (Fig. IV). Aceste specii sălbatice erau vânat probabil în principal pentru carne, fiind preferați indivizii maturi (Tabelul II).

CULESUL MOLUȘTELOR ȘI PESCUITUL

Culesul moluștelor reprezenta o activitate adițională prin care locuitorii celor două faze ale culturii Wietenberg își procurau un surplus de proteină animală, fiind identificate resturi ale scoicii de râu (*Unio* sp.).

De asemenea, identificarea unui fragment de pește aparținând somnului (*Silurus glanis*) în nivelul W III, ne poate sugera faptul că pescuitul reprezenta o sursă adițională de hrană pentru această comunitate preistorică de la Uroi-Sigheti.

ESTIMAREA CANTITĂȚII DE CARNE

Sub raportul cantității de carne, bovină domestică furniza cea mai mare cantitate de carne în ambele niveluri culturale studiate, aproximativ 84% în W II, respectiv circa 77% în W III. După bovină domestică urmează cerbul, care furniza circa 8% în W II, respectiv 15% în W III, apoi porcul mistreț de la care provenea 4,29% din totalul cantității de carne estimată în W II și 3,37% în W III. Porcul domestic furniza 2,39% din totalul cantității de carne estimată pentru așezarea de W II și 3,29% pentru așezarea de W III, în timp ce de la grupul oaie/capra provenea 2% în W II și doar 1,18% în W III. De la căprior și iepurele de câmp, specii regăsite doar în nivelul de W III, provenea doar 0,33%, respectiv 0,07% din totalul cantității de carne estimată (Tabelul IV și Fig. 5).

Nivel arheologic	Specia	NMI estimat	Greutate absolută (kg)	Cantitate carne estimată	% Cantitate carne estimată	„Unități oaie” (u.o.)
W II	<i>Bos taurus</i>	3	700	2100	83,75	84
	<i>Ovis aries/Capra hircus</i>	2	25	50	1,99	2
	<i>Sus domesticus</i>	2	30	60	2,39	2,4
	<i>Cervus elaphus</i>	1	190	190	7,58	7,7
	<i>Sus scrofa</i>	1	108	107,5	4,29	4,3
	Total cantitate carne estimată			2507,5	100,00	
W III	<i>Bos taurus</i>	7	700	4900	76,86	196
	<i>Ovis aries/Capra hircus</i>	3	25	75	1,18	3
	<i>Sus domesticus</i>	7	30	210	3,29	8,4
	<i>Cervus elaphus</i>	5	190	950	14,90	38,5
	<i>Sus scrofa</i>	2	108	215	3,37	8,6
	<i>Capreolus capreolus</i>	1	21	21	0,33	0,84
	<i>Lepus europaeus</i>	1	4,5	4,5	0,07	0,18
	Total cantitate carne estimată			6375,5	100,00	

Tabelul IV. Estimarea cantității de carne oferită de principalele specii consumate în așezarea preistorică de la Uroi-Sighet.

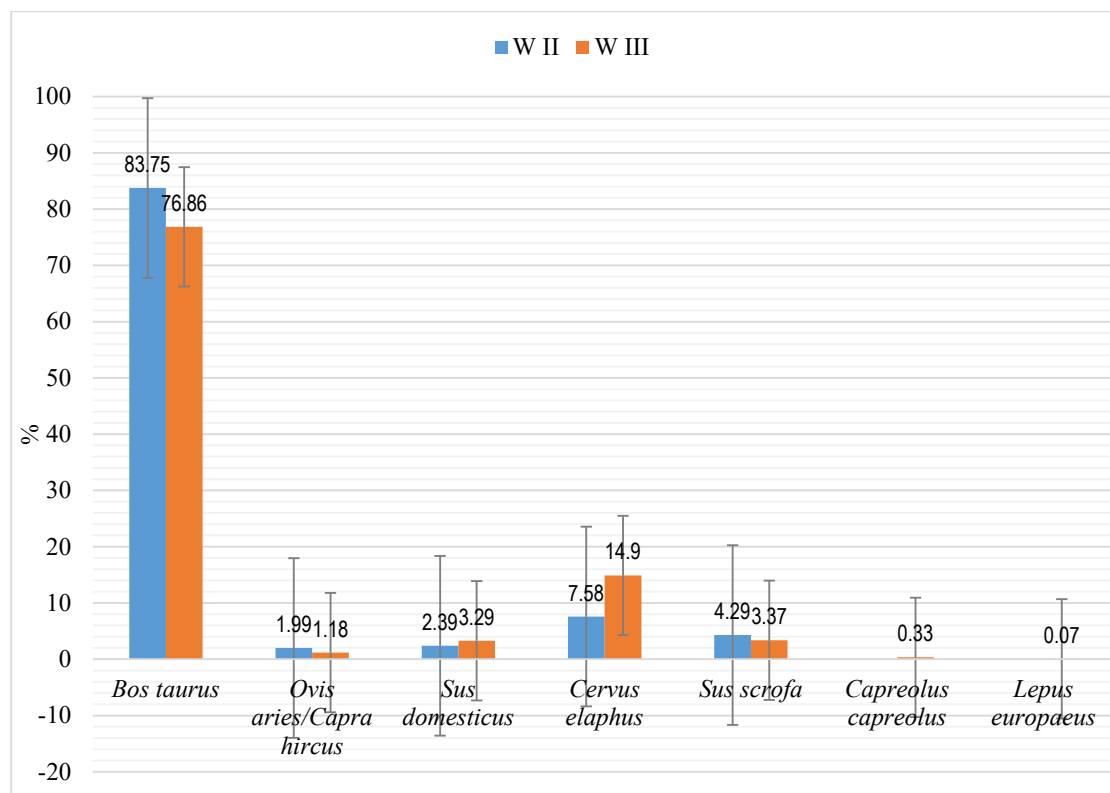


Fig. 5. Estimarea cantității de carne și de conversie în „unități oaie” a principalelor specii consumate din cele două eșantioane (W II și W III).

EVALUAREA PALEOMEDIULUI

Mediul înconjurător în momentul de activitate al așezărilor era unul predominant de o pădure de foioase liniștită și de mare întindere, preferată de cerb, dar și cu desigur greu de pătruns pentru om și care putea asigura hrana (ghindă, jir și alte fructe de pădure) și liniștea mistrețului⁹. Pentru faza a III-a a culturii Wietenberg sunt indicate arheozoologic și zone de lizieră și de câmp deschis, unde puteau fi vânat specii precum căpriorul și iepurele de câmp. Frecvența relativ mare a porcului domestic, în ambele niveluri culturale (W II și W III), sugerează faptul că pădurea se afla relativ aproape de așezările studiate, animalele fiind lăsate libere pentru a se hrăni cu ghindă sau jir. De asemenea, se presupune și existența unei rețele hidrografice bogată care era exploatată, după cum dovedesc resturile de *Unio* sp. și de pește identificate.

PRELUCRAREA MATERIEI DURE DE ORIGINE ANIMALĂ

În eșantionul arheozoologic din nivelul cultural W II au fost găsite un pandantiv, confecționat dintr-un canin de câine (Fig. 6a), și un corn de cerb cu urme de cuțit, ce reprezintă un rebut de prelucrare (Fig. 6b). În eșantionul din nivelul W III au fost identificate 4 fragmente de corn de cerb ca rebuturi în urma procesului de prelucrare, dar și un fragment de corn de cerb, care ar fi putut fi utilizat ca mâner pentru o anumită unealtă (Fig. 7a). A mai fost identificat un radius de bovină domestică perforat longitudinal (Fig. 7b), dar și pe partea caudală, la nivelul tuberozității radiale (Fig. 7c); această piesă osoasă ar fi putut fi folosită ca mâner pentru o unealtă, precum sfredel sau perforator.



Fig. 6. Piese cu urme de prelucrare identificate în eșantionul arheozoologic din nivelul W II:
a. pandantiv; b. rebut prelucrare.

⁹ COTTA 1982; BĂLĂȘESCU 2002: 80-85.



Fig. 7. Piese cu urme de prelucrare identificate în eșantionul W III: a. fragment de mâner din corn de *Cervus elaphus*; posibil mâner din radius de *Bos taurus*; b. vedere proximală și c. vedere caudală.

CONCLUZII

Materialul arheozoologic studiat provine din situl de la Uroi-Sighet, județul Hunedoara, aparținând culturii Wietenberg, fazele II și III. Resturile faunistice sunt de proveniență menajeră, majoritatea fiind rămase din alimentația comunității studiate.

Eșantionul din nivelul cultural W II cuprinde 103 resturi faunistice, provenind de la mamifere și de la moluște, iar eșantionul W III prezintă 647 de resturi rămase de la mamifere, moluște și pești.

Creșterea animalelor domestice reprezenta cea mai importantă activitate de procurare a produselor de origine animale, mamiferele domestice prezentând cele mai ridicate ponderi în cadrul celor două eșantioane. Lista speciilor domestice identificate include bovina domestică, oaia, capra, porcul domestic, calul și câinele.

Vânătoarea reprezenta o activitate secundară în cele două nivele culturale. Mamiferele sălbatice identificate sunt cerbul și mistrețul în W II, la care se mai adaugă căpriorul și iepurele de câmp în eșantionul de W III.

Alte activități prin care se putea obține un surplus pentru alimentația comunității erau culesul moluștelor în ambele faze de locuire a așezării și, probabil, pescuitul în W III.

Bovina domestică furniza cea mai mare cantitate de carne în ambele niveluri culturale studiate, alături de cerb și de porcul mistreț.

Talia la greabăn a putut fi estimată doar pentru oaie, prezentând o medie de 625 mm pentru nivelul de W II și 586,8 mm pentru W III.

Așezarea de la Uroi-Sigheti avea în relativă apropiere o pădure de foioase de mare întindere, zone de lizieră și de câmp deschis, cu o rețea hidrografică bogată asigurată în special de râul Mureș.

Așezarea de la Uroi-Sigheti prezenta și o industrie osoasă proprie, fiind identificate piese prelucrate și rebuturi, realizate din coarne de cerb, oase și dinți.

BIBLIOGRAFIE

- BARBU *et al.* 2013 Barbu, I., Bodó, C., Marc, A., Tutuianu, C., Barbu, M.-M., Codrea, I.-C., Barbu, M., *Un vas în formă de pasăre descoperit în așezarea de epoca bronzului de la Uroi - Sigheti, or. Simeria, jud. Hunedoara*, in: Istros, I, 119-151.
- BĂLĂȘESCU 2002 Bălășescu, A., *Culesul, pescuitul și vânătoarea în cultura Boian pe teritoriul României*, in: *Studii de Preistorie*, 1, 73-94.
- CHAIX, MENIEL 2001 Chaix, L., Meniel, P., *Archeozoologie. Les animaux et l'archeologie*, Édition Errance, Paris.
- CLASON 1971 Clason, A. T., *The Flint-Mine Workers of Spiennes and Rijckholt-St. Geertruid and their animals*, in: *Helinium*, XI (1), 3-33.
- COTTA 1982 Cotta, V., *Vânatul*, Ed. Ceres, București.
- MARC, BARBU, BODÓ 2014 Marc, A., Bodó, C., Barbu, I., *Importuri ceramice apusene în așezarea Wietenberg de la Uroi-Sigheti (jud. Hunedoara) (Western pottery imports in the Wietenberg culture settlement at Uroi-„Sigheti” (Hunedoara County)*, in: Măndescu, D. (ed.), *Influențe, contacte și schimburi culturale între civilizațiile spațiului carpato-dunărean, din Preistorie până în Antichitate*, Ed. Ordessos, Pitești, 83-91.
- PRZYBYLA, JEDRYSIK 2018 Przybyla, M., Jedrysik, J., *A classification of objects made of bone, antler, tooth and horn from the Early Bronze Age fortified settlement in Maszkowice*, in: *Sprawozdania Archeologiczne*, 70, 269-296.
- REITZ, WING 1999 Reitz, E. J., Wing, E. S., *Zooarchaeology. Cambridge Manuals in Archaeology*, Cambridge University Press, Cambridge.
- SCHMID 1972 Schmid, E., *Atlas of Animal Bone*, Elsevier Publishing Company, Amsterdam.
- UDRESCU, BEJENARU, HRIȘCU 1999 Udrescu, M., Bejenaru, L., Hrișcu, C., *Introducere în arheozoologie*, Ed. Corson, Iași
- VON DEN DRIESCH 1976 Von den Driesch, A., *A guide to the measurement of animal bones from archaeological sites*, Peabody Museum of Archaeology and Ethnology Harvard University, Cambridge, Massachusetts.

LIST OF ILLUSTRATIONS

- Fig. I. Location of the archaeological site from Uroi-Sighet (Hunedoara County). Source: <https://www.google.com/maps>, 25.10.2022;
- Fig. II. Proportions of mammalian remains (NR) from the Wietenberg II culture, archaeozoological sample from Uroi-Sighet;
- Fig. III. Proportions of mammalian remains (NR) from the Wietenberg III culture, archaeozoological sample from Uroi-Sighet;
- Fig. IV. Mean frequency of species $[(\%NR + \%NMI)/2]$ identified in the two samples (W II and W III);
- Fig. V. Estimation of the meat yield and conversion into "sheep units" of the main species consumed from the two samples (W II and W III);
- Fig. VI. Pieces with traces of processing identified in the archaeozoological sample from level W II: a. pendant; b. scrap processing;
- Fig. VII. Pieces with traces of processing identified in sample W III: a. fragment of handle from *Cervus elaphus* horn; possible handle from the radius of *Bos taurus*; b. proximal view of the longitudinal perforation; c. caudal view of the perforation in the area of the radial tuberosity.

